

Pierre Francfort francia követ jelentése a francia-magyar kapcsolatok nagyköveti szintre emeléséről ^[1]

(1963. október 26.)

„A kormány és még inkább a lakosság, amelynek a nemzeti érzése igen erős, különösen Románia vonatkozásában, presztízs kérdésnek tekintik azt, hogy már többet ne várjanak és a Szovjetunió után a nyugati hatalmak is legitimnek ismerjék el a magyar kormányt. Ugyanakkor történelmi összefüggésekbe is el kell helyezni a kelet és közép európai államok 1918 utáni, és érzelmek által meghatározott viszonyát a nyugati országokkal.”

Bevezetés

*"Magyarország a nyugati játszmában földrajzi fekvése, kultúrája és nyugati hagyományai révén nem kisebb szerepet tölthetne be a balkáni szomszédaihoz képest."
(Idézet Pierre Francfort jelentéséből)*

Az általunk közölt forrás érdekessége, hogy a Francia Külügyminisztérium Levéltárának Nantes-ban található központjából származik. Ez a levéltári részleg viszonylag ismeretlen a magyar kutatók számára, de hangsúlyozni kell, hogy itt őrzik a követségek, nagykövetségek és konzulátusok - elsősorban technikai, adminisztrációs vonatkozású - iratait. Nem szabad megfeledkezünk arról sem, hogy a követségi, nagykövetségi fondban lényegesen több forrást lehet találni a diplomáciai szolgálat munkájára, a fogadó ország politikusaire és az ország mindennapi életére vonatkozó eseményekre, mint az ún. központi kormányzervek levéltári fondjaiban.

Nantes esetében azonban sajnálatos módon a kutatás lehetőségeit jelentősen behatárolja, hogy a követek és nagykövetek személyi fondjai (egyesegek 2027-ig vagy 2040-ig zároltak) nem kutathatók; így a legfontosabb kérdésre, vagyis arra, hogy milyen kapcsolati háló révén szerezték az információikat, jelenleg csak feltételezésekre szorítkozhatunk. A követi jelentésekből - legalábbis a mi elemzésünk szempontjából nézve - elsősorban az "országkép" módosulására lehet következtetni, és ez Pierre Francfort jelentéseinek olvasásakor is megfigyelhető. A követ szakmai életrajzát a forráshoz mellékelve közöljük.

A francia diplomata a jelentéseiben Magyarországot rendszeresen Romániához viszonyítva értékelte, ami egyrészt azzal magyarázható, hogy korábban ott teljesített szolgálatot és így tudott viszonyítani, másrészt - és ezt a román-francia kapcsolatokra vonatkozó források birtokában már tudhatjuk - azzal, hogy a nemzeti sajátosságokban megmutatókozó eltérések, és így a Szovjetunióhoz való viszony változásai, élénken foglalkoztatták a francia döntéshozókat.

Ugyanakkor 1963-1964 folyamán fokozatosan kelet felé forduló francia diplomácia kereste azokat a konkrét kapcsolódási pontokat, amelyeken keresztül a kelet-európai formális és informális befolyását növelni tudta. Ebben a diplomáciai elemző munkában - tekintettel a korábbi információ-hiányos periódusra - a követi jelentések jelentősége egyre inkább megnövekedett. A komoly szakmai tapasztalatokkal rendelkező és a magyar rendszer iránt az elődjéhez képest "rugalmasabb hozzáállást" mutató Francfort követ számára a magyarországi szolgálat a diplomáciai karrierjének egy újabb jelentős állomását jelentette (1965 után Jugoszláviában teljesített nagykövetként diplomáciai szolgálatot), és ennek megfelelően igyekezett a saját jelentőségét és így közvetve a diplomáciai missziójának a jelentőségét is kihangsúlyozni.

A magyar-francia kapcsolatok vonatkozásában a kapcsolatok nagyköveti szintre való emelése volt az első jele annak, hogy a két ország elérkezettnek látta az időt arra, hogy az együttműködésüket magasabb szinten folytassák. A francia forrásból láthatjuk, hogy részükről ez a döntés függött a nyugati szövetségesekhez való viszonyuktól is, és kimondva-kimondatlanul a nyugati hatalmak közötti rivalizálástól is függött. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan érzékelhető azon francia szándék is, hogy elkerüljék a három szocialista kisállam közötti nemzeti rivalizálás ismételt megerősödését.

A francia-magyar vonatkozásban a nagyköveti kapcsolatfelvétel 1963. december 17-én történt meg, ami a diplomácia nyelvén azt jelentette, hogy a két ország elérkezettnek látta az időt arra, hogy nyilvánosság előtt is kimutassák a kétoldalú kapcsolatok kölcsönös továbbépítésének szándékát.

Az általunk közölt forrás érdekessége, hogy a magyar-francia diplomáciai kapcsolatok nagyköveti szintre emelésnek francia okainak és szemszögének megértéséhez szolgál adalékkal, és látható belőle, hogy a francia diplomaták igyekeztek a lehetőségekhez képest objektív képet rajzolni a fogadó ország helyzetéről.

Láthatjuk azonban, hogy francia részről ez a cselekedet egész Kelet-Európa felé megmutatókozó nyitási politikába illeszkedett bele, és csak annak részeként értelmezhető. Magyar részről egyben utalni kell arra is, hogy az év folyamán Magyarország Franciaország mellett Svájjal és Belgiummal, illetve Nagy-Britanniával és Görögországgal emelte nagyköveti szintre a kapcsolatait, vagyis általánosságban a "francofon világ" iránti magyar figyelem növekedéséről is beszélhetünk.

Pierre Francfort követ, majd nagykövet szakmai életrajza

Született 1908. október 28-án. A Politikatudományok Iskoláját végezte, 1939-1940 behívták katonának, de az ellenállás szolgálatába lépett 1942-1944 között.

I. osztályú miniszter rangban volt 1963-ban

Diplomáciai missziói 1965-ig:

1934-1935 alkonzul, Kharbine
1935-1936 segédkonzul, Sanghaj
1936-1937 követattasé, Peking
1937-1938 majd III. titkár, Peking
1938-1939 III. titkár, Madrid
1939-központi szolgálat
1940-ben csatlakozott az ellenálláshoz
1943-1945 I. titkár, London
1945-1948 II. tanácsos, London
1956.VIII. 14. A Becsületrend lovagja
1948-1950 I. tanácsos, Moszkva
1950-1951 Központi szolgálat (Afrika-Közel-Kelet)
1951-1952 II. tanácsos, Washington
1953 I. tanácsos, Washington
1953-1957 különleges és meghatalmazott miniszter, Bukarest
1955. jún. 10. A Becsületrend tisztje
1957 október-1958 június. A miniszter kabinetjének helyettes igazgatója
1959-1962 Az új alkotmány kidolgozásában vesz részt
1962-1963 követ, Budapest
1963-1965 nagykövet, különleges és meghatalmazott miniszter, Budapest

Forrás: *Annuaire Diplomatique et Consulaire de la République Française pour 1963, Tome LXIII, Imprimerie Nationale, Paris 1963.*

Forrás

Pierre Francfort követ jelentése a francia-magyar nagyköveti kapcsolatok tárgyában

Budapest, 1963. október 26.

Tárgy: A követségi kapcsolatok nagykövetségi szintre emelése

Érdeklődéssel tanulmányoztam a Központ október 7-ei feljegyzését a bukaresti, szófiai és a budapesti követségek nagykövetségi rangra emeléséről.

1./ Általános értelemben, ahogy azt a Központ gondolta, és mint ahogy már jeleztem nem tűnt az utóbbi hónapokban szükségesnek, hogy az Egyesült Államok által követelt politikát támogassuk. []

2./ Mindazonáltal, ha megvizsgáljuk azt, hogy a román és a bolgár kapcsolatok nagykövetségi szintre emelése hamarosan bekövetkezik, Magyarország számára kényelmetlen lenne a határidő eltolódása. Ha csak a bolgár és a román kormánnyal lenne azok számára kedvező megegyezés a magyar kormány diszkriminálva érezné magát.

A/ Úgy tűnik azonban, hogy a francia és a brit kormány döntése folytán Washington nemtetszésére kell számítanunk.

B/ A kormány és még inkább a lakosság, amelynek a nemzeti érzése igen erős, különösen Románia vonatkozásában, presztízs kérdésnek tekintik azt, hogy már többet ne várjanak és a Szovjetunió után a nyugati hatalmak is legitímnek ismerjék el a magyar kormányt. Ugyanakkor történelmi összefüggésekbe is el kell helyezni a kelet és közép európai államok 1918 utáni, és érzelmek által meghatározott viszonyát a nyugati országokkal.

C/ Ebben a vonatkozásban Románia és Magyarország összehasonlítása a következő aspektusokból vizsgálható meg: "a nemzeti érzelem" érezhetően erős mind az egyik, mind a másik lakosánál. Ugyan Románia az utóbbi időben bizonyos mértékben a Moszkvától való eltávolodás felé hajlik, azonban az kevésbé a nacionalizmus ideológiájával, mint inkább az eltérő gazdasági érdekekkel magyarázható. Ezek a KGST szabályozási rendszerétől való megszabadulás szándékában mutatkoznak meg, mint ahogy az Birlanseau úrnak [a gazdasági kérdésekkel foglalkozó miniszterelnök-helyettes volt. G. Z.] a KGST október 22-ei végrehajtó bizottsági üléséről elhangzott nyilatkozatából is kiderül.

D/ Erkölcsi értelemben nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a magyarok, és még a kormányuk sem mutatkoznak a románokhoz képest kevésbé érzékenyek a nemzeti "érzelem" és "magányosság" érzése iránt. Ennek a létezését az elmúlt fél évszázadban már bebizonyították; még akkor is, ha szerencsétlenek voltak és rosszul tervezték. Az 1956-os forradalom idején mutatott bátorságuk ezen hagyományait mutatják.

E/ Végül pedig nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a román rendszer sokkal sztálinistább maradt, és kevésbé változik a "tolerancia" irányába mint a magyar.

3./ Ha tehát a három népi demokráciában található követségi szintre emelése felmerül, és ha azok között nagy időeltéréssel következne be, Magyarország vonatkozásában politikai jelentőséggel bírna. Ezt ugyan nem kell eltúlozni, de utólag - hosszabb távon - következményekkel járna, és a magyar kormány politikájára nézve nagy eltolódás következne be. Úgy tűnik tehát, hogy abban a szereposztásban, ahogy ezt hosszú távon elképzelik, és az a mód, ahogy ez a három népi demokrácia a nyugat felé közeledik, Magyarország a nyugati játszmában földrajzi fekvése, kultúrája és nyugati hagyományai révén nem kisebb szerepet tölthetne be a balkáni szomszédaihoz képest. Ez a közeledés a lakosság teljes támogatását is bírja, és nem zárható ki az sem, hogy a jövőben a lakosság hangja erősebben fogja befolyásolni a jövőbeli kormányok politikai orientációját, ha azok a nyugat részéről bátorító jeleket kapnának.

4./ Végsőleg emlékeztetni kell arra, hogy kulturális cserekapcsolataink fejlődése és az Intézetünk tevékenysége megfelelő módon zajlik, és arra is, hogy a kereskedelmi kapcsolataink alig nyolc százalékkal maradnak alatta a francia-román kereskedelmi kapcsolatoknak, és a magyarok komoly hitelezői pozíciókat biztosítanak számunkra Bukaresthez viszonyítva.

5./ Ezen körülmények ismeretében úgy tűnik tehát, hogy a diplomáciai kapcsolatok követségi szintről nagykövetségi szintre egy időben történő emelése a három országban ugyan elsősorban adminisztrációs kérdésként jelenik meg, de annak a politikai jelentősége sem lebecsülendő.

Pierre Francfort

CADN Ambassade de Budapest, Carton 149., N 434/DP Elévation des Légations au rang d'Ambassade./ Centre des Archives Diplomatiques de Nantes, Fond de l'Ambassade de Budapest, Carton 149., Elévation des Légations au rang d'Ambassade/

Címkék:

[KGST](#) ^[2]

[Szovjetunió](#) ^[3]

[Románia](#) ^[4]

Kiadás: 4. évfolyam (2004) 3. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/diplomacia/pierre_francfort_francia_kovet_jelentese_a_franciamagyar_kapcsolatok_nagykoveti_szintre_emeleserol.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/diplomacia/pierre_francfort_francia_kovet_jelentese_a_franciamagyar_kapcsolatok_nagykoveti_szintre_emeleserol.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kgst>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szovjetunio>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/romania>